

XVI. évfolyam, 17. szám, 2013

Agrárpiaci Jelentések
GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

Gabona és Ipari Növények
XVI. évfolyam, 17. szám, 2013

Megjelenik kéthetente
2013. szeptember 11.

Felelős szerkesztő
Dr. Stummer Ildikó

Szerzők
Dr. Tikász Ildikó Edit
tikasz.ildiko.edit@aki.gov.hu
Keresztessyné Mohr Katalin
kmohr@aki.gov.hu
Elek Réka
elek.reka@aki.gov.hu

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1) 217-8111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésén kívül kínáljuk még a Baromfi; Élőállat és Hús; Zöldség, Gyümölcs és Bor; Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt
Telefon: (+36 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

ÖSSZEFOGLALÓ.....	3
GABONAPIACI JELENTÉS.....	4
Agrárpolitikai Hírek.....	5
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	8
Nemzetközi piaci információk.....	12
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	14
Az olajos magvak és származékainak jegyzése.....	15
Nemzetközi piaci információk.....	18
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	19
Agrárpolitikai Hírek.....	21

ÖSSZEFOGLALÓ

A chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) a búza fronthavi jegyzése 230 USD/tonnára, a kukoricáé 193 USD/tonnára süllyedt szeptember 5-ére.

Az AKI PÁIR adatai alapján Magyarországon az étkezési búza termelői ára 44 ezer forint/tonna, az ótermésű takarmánykukoricáé 51 ezer forint/tonna körül alakult augusztusban.

Chicagóban a szójabab legközelebbi lejáratra vonatkozó ára augusztus közepe óta erősödik: augusztus 16. – szeptember 6. között 12 százalékkal 528 USD/tonnára emelkedett.

Augusztus végén, szeptember elején megállt a repcemag árának a növekedése: a termény fronthavi jegyzése 380-390 euró/tonna közötti sávban ingadozott a *MATIF*-on.

Az AKI PÁIR adatai szerint a magyarországi fizikai piacokon a repcemagot tonnánként 104 ezer forintért, a napraforgómagot 107 ezer forintért kínálták az augusztus 26. – szeptember 1. közötti héten.

Az *F.O. Licht* szerint az Európai Unió biodízel-előállítására a 2012. évi 9247 ezer tonnáról az idén 8988 ezer tonnára, míg a felhasználás 12050 ezer tonnáról 11082 ezer tonnára csökken.

GABONAPIACI JELENTÉS

Jóllehet a búza betakarítása lassan befejeződik az északi féltekén, és az előrejelzések rekord közeli globális termésről adtak tájékoztatást, a termény világpiaci ára enyhén erősödött augusztus második felében. A chicagói árutőzsdén (*CME/CBOT*) a búza fronthavi jegyzése 4 százalékkal 240 USD/tonnára emelkedett augusztus 13-26. között, ami elsősorban a kukorica és az ipari növények drágulásával magyarázható. Augusztus utolsó napjaiban viszont a kukorica tőzsdei ára negatív irányt vett, amit a búza is követett: 230 USD/tonnára süllyedt szeptember 5-ére. A termény határidős árának csökkenéséhez hozzájárult az is, hogy a Nemzetközi Gabonaszövetség (*IGC*) augusztus végén publikált világpiaci kitekintésében a 2013/2014. gazdasági évi globális búzatermést az egy hónappal korábbi prognózisához képest 4 millió tonnával felfelé, 691 millió tonnára korrigálta. Ez a 2012/2013. évi szezon kibocsátását 6 százalékkal múlta felül. A búza árara nyomást gyakorol az is, hogy az USA kikötőiben kínált termény árszínvonala egyáltalán nem versenyképes az európai piacok és a fekete-tengeri régió áraival, így az ország sorozatosan alulmarad az egyiptomi tendereken. Párizsban (*MATIF*) a búza front-havi jegyzése a chicagói trendet követte, 2 százalékkal 187,5 euró/tonnára ereszkedett augusztus 27. és szeptember 5. között. Az EU-ban a száraz és meleg nyári időjárás segítette a kenyérgabona érését, és a betakarítását. Németországban, Magyarországon, Lengyelországban és Romániában a vártnál kedvezőbben alakultak a hozamok, ezért az *IGC* elemzői szerint a Közösségben 142,5 millió tonna búza kerülhet idén a raktárakba, 11 millió tonnával több, mint 2012-ben. A termény minősé-

ge valamivel elmarad a múlt évitől. A Budapesti Értéktőzsde (BÉT) áruipiaci szekciójában a malmi búza legközelebbi lejáratra szóló ára 45 ezer forint/tonna körül alakult augusztus második felében, majd a szeptember eleji terminváltás hatására 47 ezer forintra emelkedett. A takarmánybúza fronthavi jegyzése az augusztus végi 44 ezer forint/tonna körüli színtről ugyancsak 47 ezer forintra nőtt szeptember első napjaiban, majd 46 ezer forintra mérséklődött szeptember 5-ére.

A búza exportára stagnálást, enyhe növekedést mutatott a főbb kikötőkben augusztus végén. A Mexikói öbölben (*USA Gulf*) a brazil és kínai importőrök szokatlanul élénk vásárlása okozott minimális áremelkedést augusztus elején, később – az északi félteke kínálatának bővülésével – viszont a kereslet a versenyképesebb áron értékesítő európai piacokra helyeződött át. Az Európai Unió exportpiacain (*Rouen, Hamburg*) a búza árara pozitívan hatott, hogy a Közösség folyó gazdasági évi kivitele a tavalyihoz képest megkétszereződött. Az EU 2013. július 1. és szeptember 1. közötti időszakban 4,5 millió tonna búza (durum nélkül) exportjára adott ki engedély, szemben az egy évvel korábbi 2,1 millió tonnával. A fekete-tengeri régióban ugyanakkor az intenzív kereslet árnövelő hatását fékezte a térségen belüli árverseny. Az AKI PÁIR adatai alapján Magyarországon 44 ezer forint/tonna körül alakult az étkezési búza termelői ára augusztusban, 30 százalékkal alacsonyabban, mint egy évvel korábban. A takarmánybúzákat tonnánként 42 ezer forintért kínálták augusztus végén, ez 30-35 százalékkal maradt el az előző év azonos időszakának átlagárától.

1. táblázat: A kukorica exportára (*FOB*)

Kikötő	USD/tonna						
	2013. júl. 05.	2013. júl. 12.	2013. júl. 19.	2013. júl. 26.	2013. aug. 02.	2013. aug. 09.	2013. aug. 16.
Rouen (I. osztályú)	253	257	256	251	253	247	248
Hamburg (B minőség)	289	270	269	265	266	258	256
Fekete-tenger (IV. osztályú)	255	248	248	250	255	250	252
USA Gulf (HRW)	300	315	314	313	318	313	314

Forrás: IGC

A chicagói árutőzsdén a kukorica fronthavi jegyzése az augusztus 13-ai mélypontját (179 USD/tonna) követően intenzív emelkedésbe kezdett, és augusztus 26-ig 13 százalékkal 203 USD/tonnára nőtt. Augusztus máso-

dik felének tőzsdei hangulatát ugyanis elsősorban az USA középnyugati termőterületeinek időjárása határozta meg, vagyis a kedvező globális terméskilátásokat beárnyékolta az USA fő kukoricaterületein uralkodó hőség

és szárazság miatti aggodalom. Ez a befektetőket a kontraktusaik eladására ösztönözte. Ezt követően, augusztus végén – miután az USA déli államaiban megkezdődött az aratás, és a vártnál kedvezőbb hozamokról érkeztek hírek – egy újabb negatív trend vette kezdetét, és a kukorica legközelebbi lejáratra szóló ára 193 USD/tonnára csökkent szeptember 6-ára. Az *Informa Economics* legfrissebb prognózisában 9,86 tonna/hektár átlagtermést becsült az USA-ban, szemben az Amerikai Egyesült Államok mezőgazdasági minisztériumának (USDA) 9,69 tonna/hektárról szóló előrejelzésével. A *MATIF-on* a kukorica fronthavi jegyzése – a chicagói tendenciának megfelelően – 171 euró/tonnára süllyedt szeptember 5-ére. Az EU-ban az időszakos záporokkal tarkított meleg nyár számos tagállamban kiváló termés-eredményt ígér, így az IGC elemzői szerint 2013-ban a tavalyinál 11 millió tonnával több, 65,7 millió tonna kukorica kerülhet a raktárakba. Magyarországon ezzel szemben a száraz augusztusi időjárás miatt több helyen is kipusztult a kukorica. A NÉBIH 2013. szeptember 7-i állapotot tükröző, végleges becslése alapján 1,23 millió hektárról 5,45 tonna/hektár hozammal (tavaly 3,98 ton-

na/hektár) 6,72 millió tonna (tavaly 4,7 millió tonna) terményt takaríthatnak be idén a gazdák. A BÉT-en ugyanakkor a nemzetközi trendnek megfelelően csökkent az újtermésű termény ára: novemberi szállításra vonatkozóan 42,5 ezer forint/tonna áron kötöttek ügyleteket szeptember 5-én.

Az exportpiacokon a júliushoz képest alacsonyabb, három évvel korábbi árszinten lehetett megvásárolni a kukoricát augusztusban. A hónap második felében az árutőzsdéken kialakult pozitív irányú ártrend a spot piacokon is megfigyelhető. Argentínában (*Rosario*) a kikötői ár növekedését segítette a termelők visszafogott értékesítése és az exportengedélyek kiadásának elhúzódása. Brazíliában (*Paranagua*) a megnövekedett kínálat miatt a júliusinál 4 százalékkal alacsonyabb áron kínálták a kukoricát. Ezzel szemben a fekete-tengeri régióban az élénk kereslet fékezte az árak erőteljesebb visszaesését. Az AKI PÁIR adatai alapján Magyarországon 51 ezer forint/tonna körül alakult az ótermésű takarmánykukorica termelői ára augusztusban, 20 százalékkal alacsonyabban, mint egy évvel korábban.

2. táblázat: A kukoric exportára (FOB)

Kikötő	USD/tonna						
	2013. júl. 05.	2013. júl. 12.	2013. júl. 19.	2013. júl. 26.	2013. aug. 02.	2013. aug. 09.	2013. aug. 16.
Argentína, Rosario (Up River)	248	241	240	225	221	215	221
Fekete-tenger	290	210	210	195	195	195	192
Brazília, Paranagua	279	238	246	227	219	205	218
USA Gulf	309	282	287	257	243	231	224

Forrás: IGC

Agrárpolitikai Hírek

- Az agrár-környezetgazdálkodási programban (AKG) részt vevőknek szeptember 1. és november 30. között kell beküldeniük a Nemzeti Élelmiszerlánc-biz-

tonsági Hivatalnak az előző gazdálkodási év gazdálkodási naplójának adatait. Az adatszolgáltatást csak elektronikus úton, ügyfélkapun keresztül tehetik meg az érintettek. A mulasztást 15 százalékos forrásmegvonással szankcionálják.

A gabonafélék termelői ára

3. táblázat: A gabonafélék termelői ára származási hely^{a)} szerint

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2013. 34. hét	2013. 35. hét	2013. 35. hét / 2013. 34. hét százalék
Étkezési búza	tonna	32 125	15 988	13 557	44 611	61 670	138
	HUF/tonna	45 119	42 856	42 800	44 244	44 022	100
Takarmánybúza	tonna	2 165	1 509	1 549	2 904	5 223	180
	HUF/tonna	42 494	42 140	41 098	42 063	41 978	100
Takarmánykukorica	tonna	-	-	-	7 124	2 544	36
	HUF/tonna	-	-	-	50 416	46 051	91
Takarmányárpa	tonna	1 154	-	-	-	2 454	-
	HUF/tonna	47 516	-	-	-	45 734	-

^{a)} Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

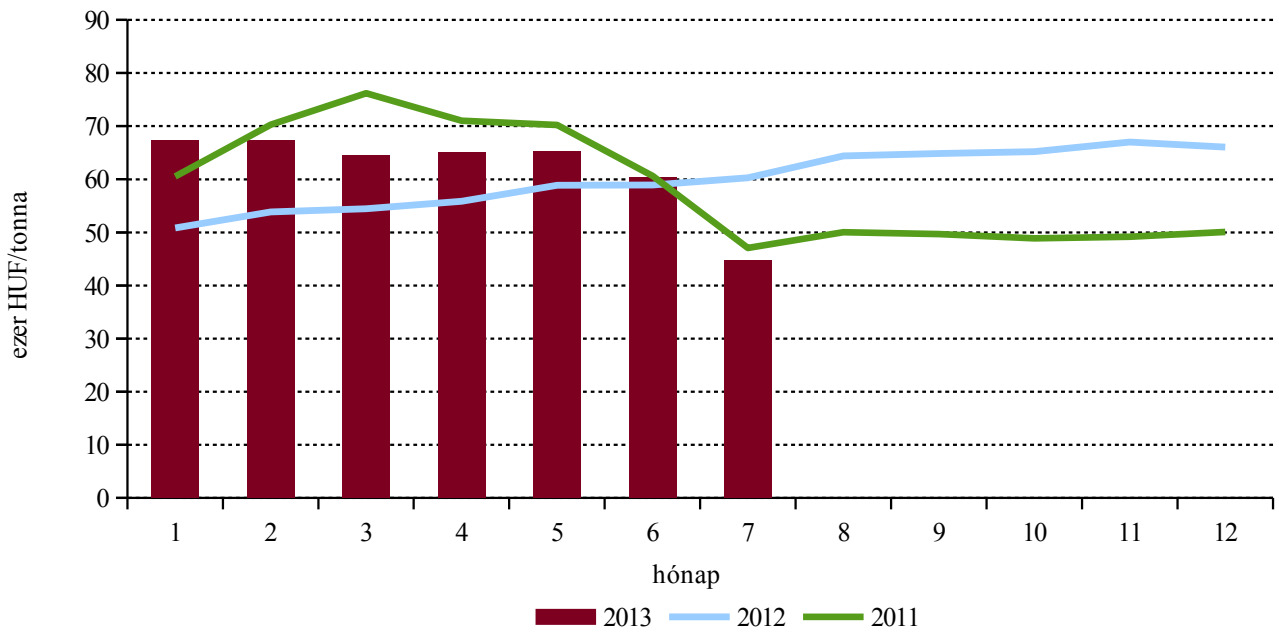
Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat: A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2012. 35. hét	2013. 34. hét	2013. 35. hét	2013. 35. hét / 2012. 35. hét százalék	2013.35. hét / 2013.34. hét százalék
Étkezési búza	tonna	18 924	44 611	61 670	326	138
	HUF/tonna	63 190	44 244	44 022	70	100
Takarmánybúza	tonna	2 126	2 904	5 223	246	180
	HUF/tonna	64 212	42 063	41 978	65	100
Takarmánykukorica	tonna	6 242	7 124	2 544	41	36
	HUF/tonna	65 235	50 416	46 051	71	91
Takarmányárpa	tonna	371	-	2 454	661	-
	HUF/tonna	59 489	-	45 734	77	-

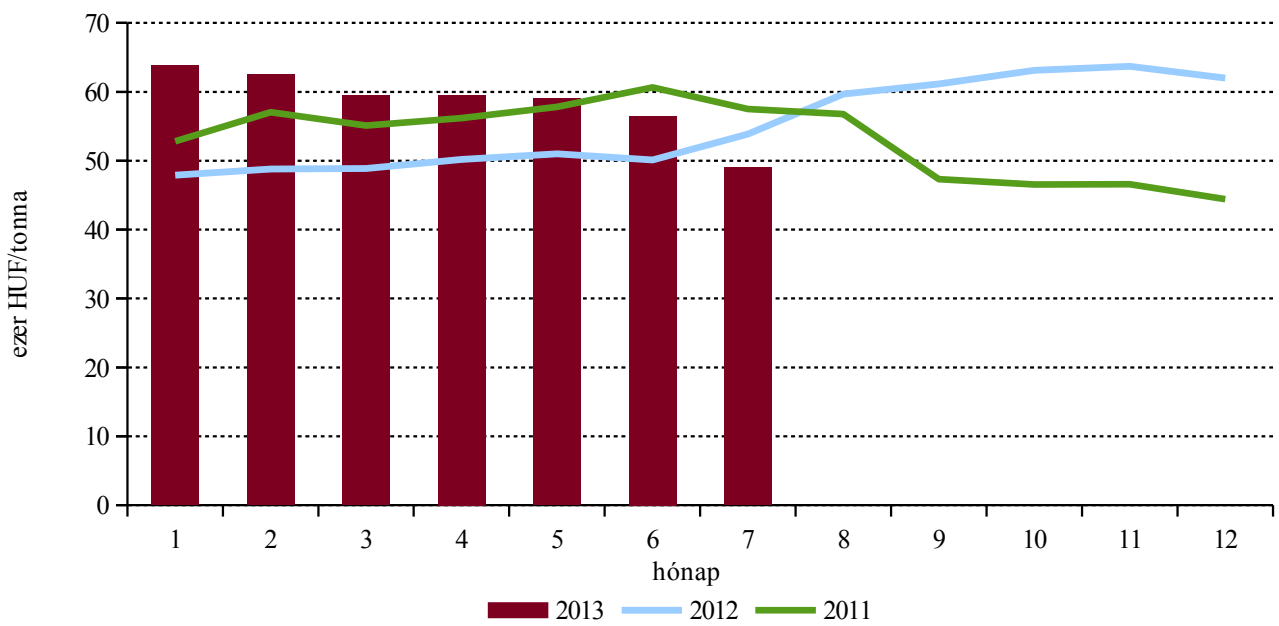
Forrás: AKI PÁIR

1. ábra: Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

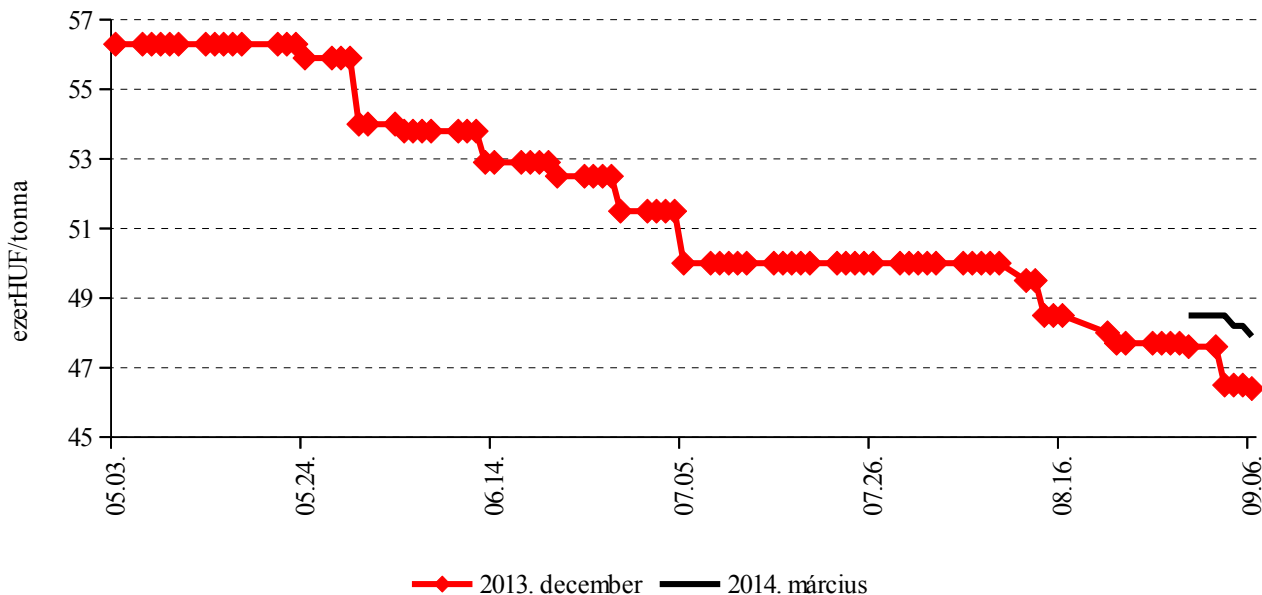
2. ábra: A takarmánykukorica termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

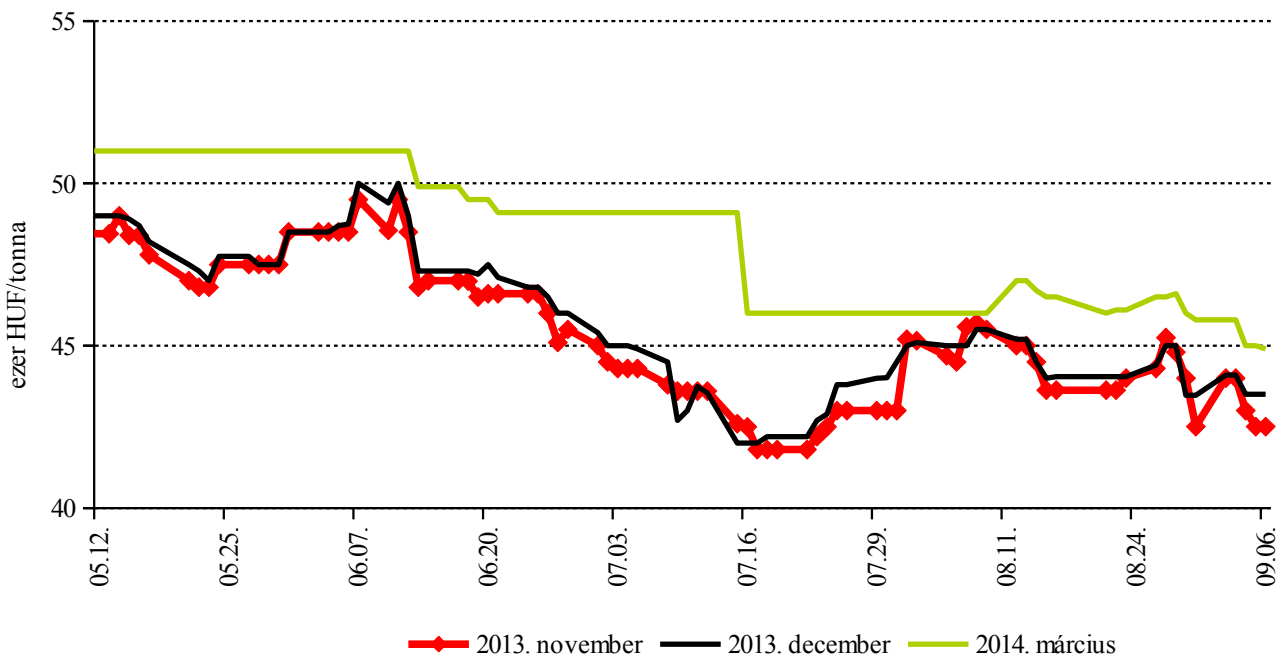
A gabonafélék jegyzése

3. ábra: A malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

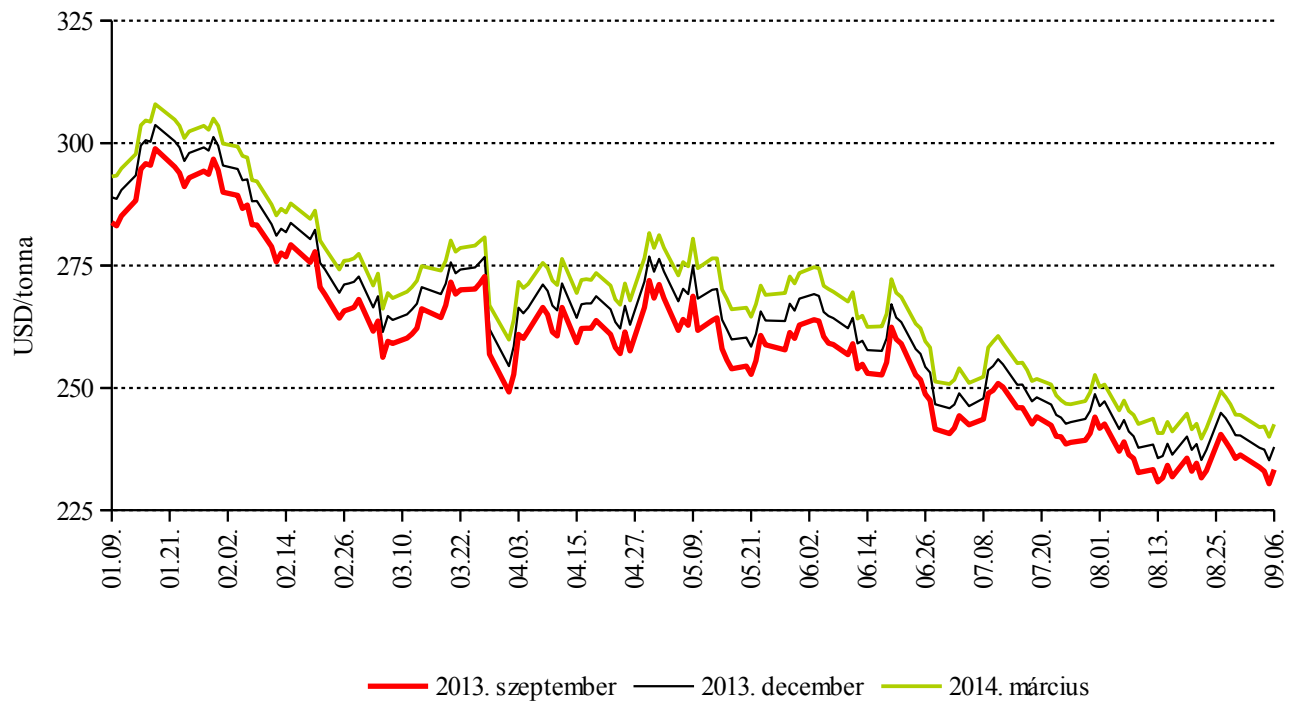
Forrás: BÉT

4. ábra: A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

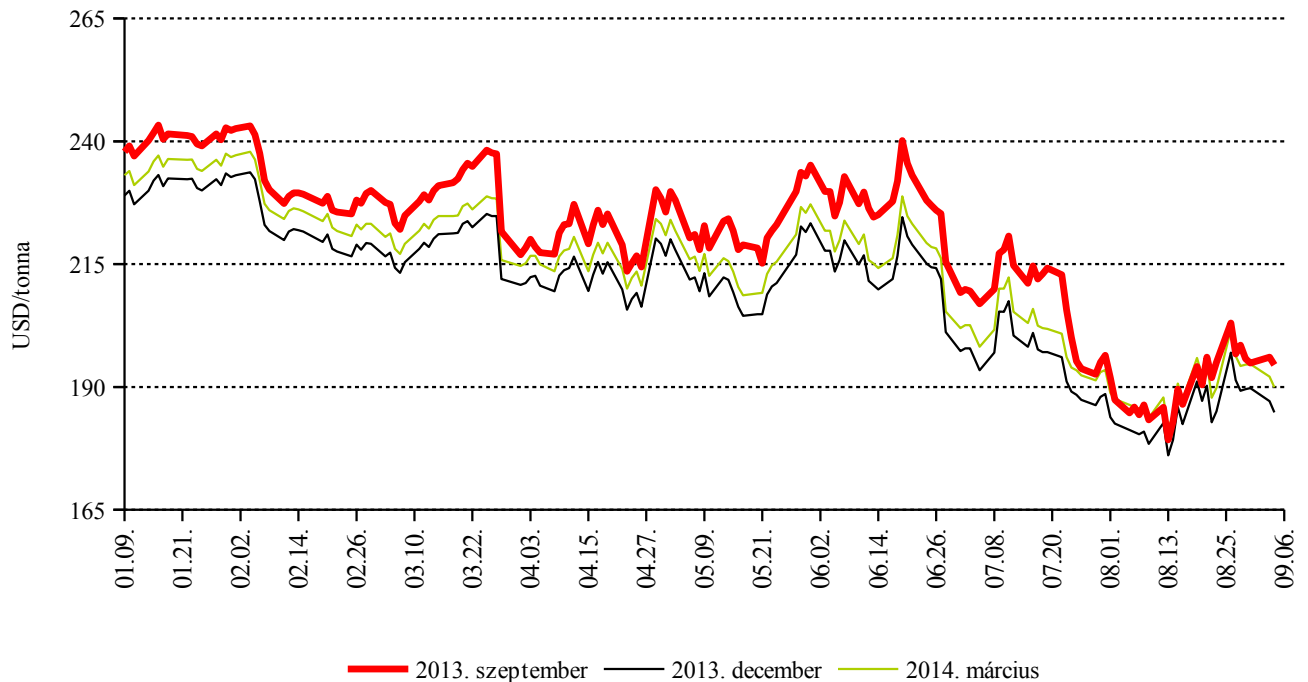
Forrás: BÉT

5. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

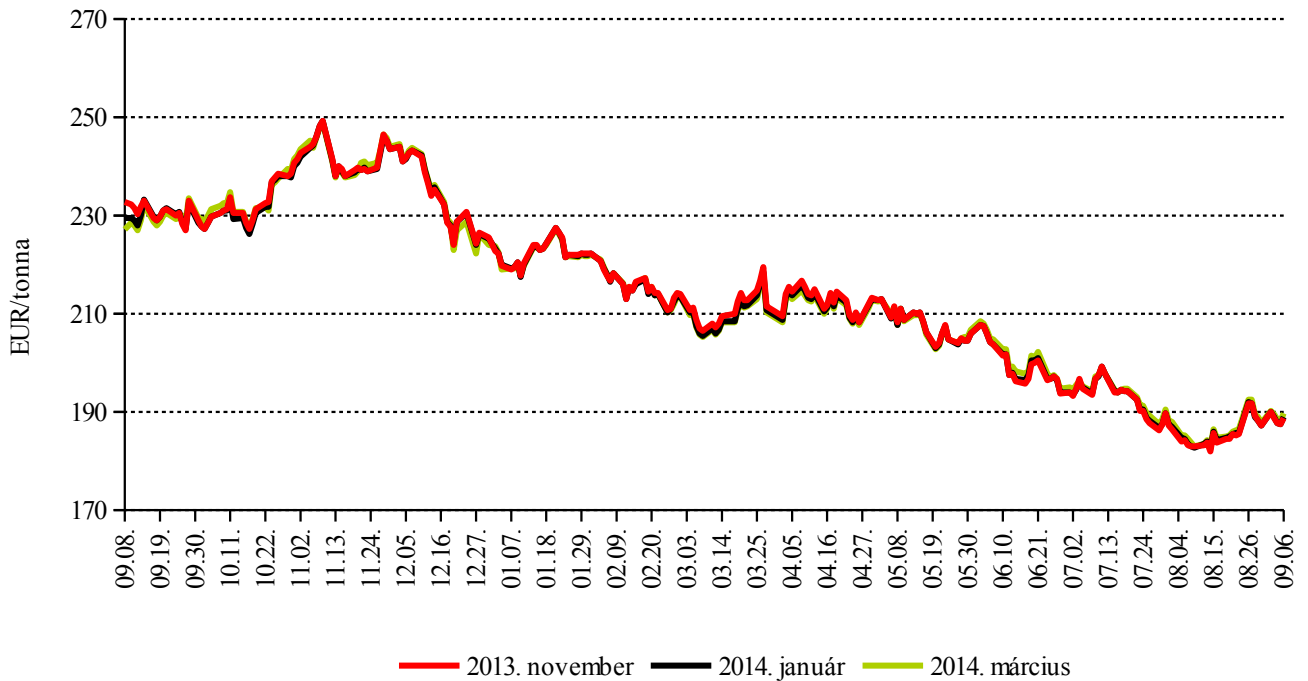
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

6. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

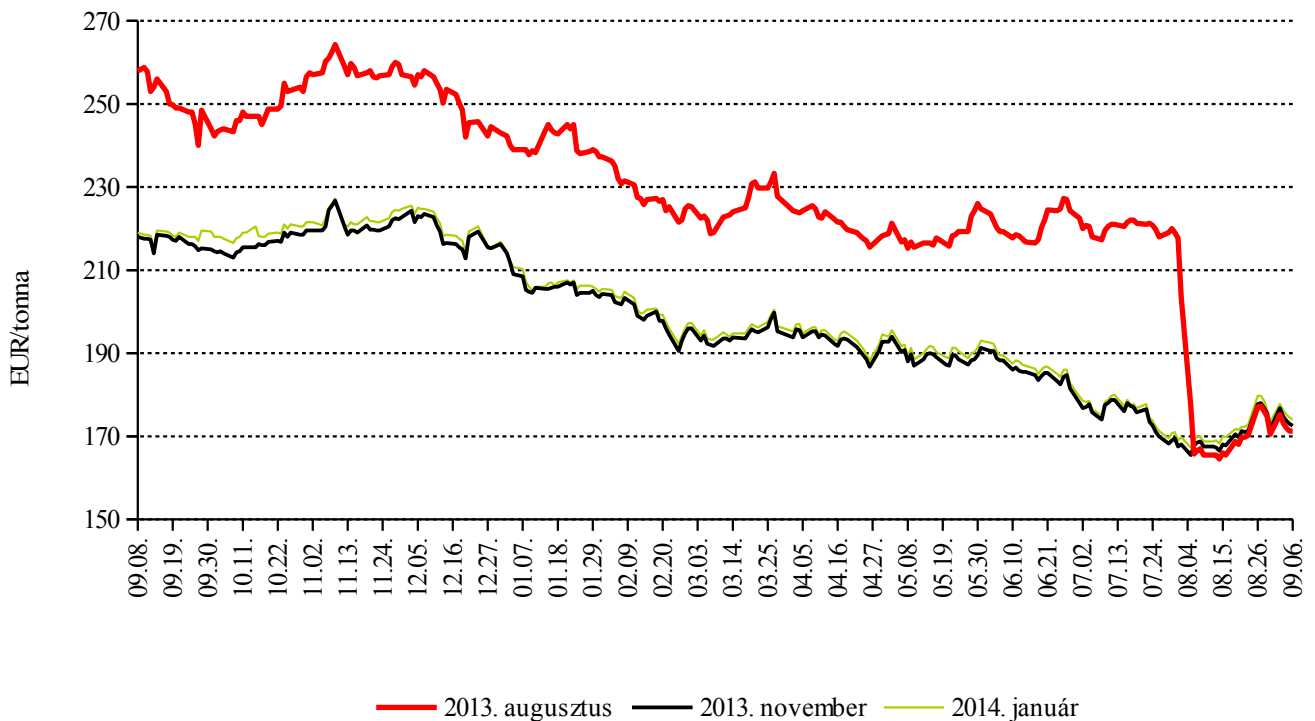
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

7. ábra: A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

8. ábra: A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

5. táblázat: A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2012. 35. hét	2013. 34. hét	2013. 35. hét	2013. 35. hét / 2012. 35. hét százalék	2013. 35. hét / 2013. 34. hét százalék
Finomliszt BL 55 ömlesztett	tonna	1 014	273	429	42	157
	HUF/kg	89	73	72	81	99
Finomliszt BL 55 zsákos	tonna	1 662	1 127	1 514	91	134
	HUF/kg	92	75	74	81	99
Finomliszt BL 55 zacskós	tonna	576	693	1 520	264	219
	HUF/kg	102	82	79	77	96
Rétesliszt BFF 55 ömlesztett	tonna	-	-	-	-	-
	HUF/kg	-	-	-	-	-
Rétesliszt BFF 55 zsákos	tonna	40	14	40	102	283
	HUF/kg	97	88	83	86	95
Rétesliszt BFF 55 zacskós	tonna	31	31	34	108	109
	HUF/kg	110	90	92	84	102
Fehér kenyérliszt BL 80 ömlesztett	tonna	751	280	381	51	136
	HUF/kg	88	72	71	81	99
Fehér kenyérliszt BL 80 zsákos	tonna	674	341	483	72	142
	HUF/kg	89	74	72	80	97
Tésztaipari liszt TL 50 ömlesztett	tonna	-	91	-	-	-
	HUF/kg	-	78	-	-	-
Tésztaipari liszt TL 50 zsákos	tonna	58	26	29	50	111
	HUF/kg	99	82	83	84	101
Étkezési búzadara AD zacskós	tonna	31	40	59	189	148
	HUF/kg	114	90	89	78	98

Forrás: AKI PÁIR

6. táblázat: A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	HUF/kg		
	2013. június	2013. július	2013. augusztus
Finomliszt BL 55	207	208	210
Fehér kenyér	322	326	324
Félbarna kenyér	234	257	263
Étkezési búzadara AD	243	243	243

Forrás: AKI PÁIR

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2013. szeptember 06.)

7. táblázat: **Búza**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago (őszi lágy búza)		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2013. november	189	56 863	2013. szeptember	233	53 526
2014. január	189	56 938	2013. december	238	54 588
2014. március	190	57 164	2014. március	243	55 651
2014. május	190	57 239	2014. május	246	56 341
2014. november	190	57 239	2014. július	243	55 852
2015. január	192	57 767	2014. szeptember	246	56 426

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME Group– Chicago Board of Trade

8. táblázat: **Kukorica**

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		CME/CBOT, Chicago		
	EUR/tonna	HUF/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	HUF/tonna
2013. november	171	51 591	2013. szeptember	193	44 386
2014. január	173	51 967	2013. december	184	42 291
2014. március	174	52 419	2014. március	189	43 447
2014. június	177	53 398	2014. május	193	44 207
2014. augusztus	180	54 151	2014. július	195	44 748
2014. november	181	54 603	2014. szeptember	196	45 019

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers, CME Group – Chicago Board of Trade

9. táblázat: **Fekete-tengeri búza**

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2013. december	304	69 724
2014. március	304	69 724
2014. május	304	69 724
2014. július	304	69 724
2014. szeptember	304	69 724
2014. december	304	69 724

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

10. táblázat: A főbb termények különböző lejáratra szóló kontraktusainak belső volatilitása

Termény	Lejárat	Elszámolóár (USD/tonna)	Belső volatilitás ^{a)}	
			2013. 08. 28. (százalék)	2013. 09. 04. (százalék)
Búza	2013. december	237,9	22,5	21,6
Kukorica	2013. december	184,3	28,0	26,4
Szójabab	2013. november	502,6	24,5	24,1
Szójadara	2013. október	479,0	39,0	37,3

^{a)} Belső volatilitás (*implied volatility*): A piaci szereplők várakozásait tükröző volatilitás, amelyre az adott határidős kontraktusra köthető opciók aktuális prémiumából matematikai modellek segítségével következtetni lehet. (Pl.: Ha a belső volatilitás értéke 15,8 százalék, akkor az adott határidős kontraktus jegyzésében az elkövetkező 365 napban 68 százalékos valószínűséggel $\pm 15,8$ százalékos eltérés várható.)

Forrás: Barchart

11. táblázat: A különböző árutőzsdei szereplők nyitott kötésállománya (határidős kontraktusok) a főbb termények vonatkozásában a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) (2013. szeptember 03.)

Termény	Pozíciók száma										
	Termelő/kereskedő/ feldolgozó/stb.		Swap kereskedők			Pénzügyi befektetők			Egyéb		
	Vételi	Eladási	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}	Vételi	Eladási	Spread ^{a)}
Búza	48 752	90 903	118 490	12 690	3 882	94 923	138 734	25 948	27 678	30 598	10 922
Kukorica	244 911	390 002	272 164	11 970	6 294	212 598	231 287	65 052	104 792	124 371	35 132
Szójabab	130 348	357 494	97 635	18 557	6 651	180 968	25 332	48 951	59 780	49 654	16 619
Szójadara	44 287	173 512	53 446	4 623	3 730	83 008	23 771	9 690	17 616	19 210	10 561

^{a)}Spread – Különbözeti ügylet.

Forrás: Commodity Futures Trading Commission

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

A szójabab 2013/2014. gazdasági évi globális termelési kilátásai kedvezőek – az *IGC* rekordmennyiségű, 280 millió tonna termést prognosztizált – azonban az USA-ban uralkodó száraz, meleg időjárás miatt az országban romlik a növények állapota, amire a befektetők az eladási ügyleteik növelésével reagáltak. Ezért a chicagói árutőzsdén a szójabab fronthavi jegyzése augusztus közepe óta erősödik: augusztus 16. – szeptember 6.

között 12 százalékkal 528 USD/tonnára emelkedett. A pozitív hangulatot emelte Kína újtermésű szójabab iránti fokozott érdeklődése is. A szójadara a szójababnál nagyobb mértékben drágult a vizsgált időszakban: a termény szeptemberi lejáratra vonatkozó jegyzése 18 százalékkal 531 USD/tonnára növekedett a szűkös ótermésű szójababkínálat miatt.

12. táblázat: A szójabab exportára (*FOB*)

Kikötő	USD/tonna							
	2013. júl. 05.	2013. júl. 12.	2013. júl. 19.	2013. júl. 26.	2013. aug. 02.	2013. aug. 09.	2013. aug. 16.	2013. aug. 23.
USA Gulf	622	595	612	503	486	486	514	538
Argentina, Rosario (Up River)	539	532	548	509	490	490	524	549
Brazília, Paranagua	535	527	547	490	484	490	514	544
USA Gulf	622	595	612	503	486	486	514	538

Forrás: IGC

A párizsi árutőzsdén (*MATIF*) a repcemag fronthavi jegyzése – a chicagói szójatrend hatására – július 30. – augusztus 27. között 14 százalékkal 390 euró/tonna közelébe emelkedett. A termény árának erősödését az sem fékezte, hogy globális szinten rekord repcetermesre lehet számítani a folyó évi szezonban. Az *IGC* a világ repcemagtermelését 61,4 millió tonnára jelezte a 2013/2014. gazdasági évre, 2,6 millió tonnával többre, mint egy évvel korábban. Az elemzők becslése szerint az Európai Unióban a tavalyinál 1 millió tonnával több, 20,3 millió tonna termény került idén raktárakba. Augusztus végén, szeptember elején a franciaországi feldolgozás visszaesése miatt megállt a repcemag árának a növekedése: a termény fronthavi jegyzése 380-390 euró/tonna közötti sávban ingadozott a *MATIF*-on. A BÉT-en augusztus közepe óta emelkedik a repcemag legközelebbi lejáratra vonatkozó ára: szeptember 5-én 108 ezer forint/tonna áron lehetett a terményre ügyletet kötni. Az AKI PÁIR adatai szerint a magyarországi fizikai piacokon tonnánként 104 ezer forintért kínálták a repcemagot az augusztus 26. – szeptember 1. közötti héten, 25 százalékkal alacsonyabb áron a tavalyi év azonos időszakához képest.

Ukrajnában zajlik a napraforgó betakarítása. A kezdeti hozameredmények biztatóak, ezért az *UkrAgroConsult* az ország folyó évi napraforgómag-termelését 10,4 millió tonnára jelezte legfrissebb prognózisában. Ez közel 1 millió tonnával haladna meg az előző évi kibocsátást. Magyarországon is megkezdődött a napraforgó aratása. A NÉBIH 2013. augusztus 24-ei állapot szerinti végleges becslése alapján Magyarországon 605 ezer hektárról kezdhetik meg a termény betakarítását. A termésátlag előreláthatóan 2,27 tonna/hektár körül alakul (tavaly 2,15 tonna/hektár), azaz idén várhatóan 1,37 millió tonna (1,03 millió tonna) mag kerül raktárakba. A legnagyobb hozamokra Tolna megyében (2,9 tonna/hektár), a legkisebbre Komárom-Esztergom megyében (1,9 tonna/hektár) számítanak a szakértők. A BÉT-en – a nemzetközi olajmagárak alakulásának hatására – némi erőre kaptak a napraforgómag-jegyzések augusztus végén, szeptember első napjaiban: a termény legközelebbi lejáratra vonatkozó ára 89 ezer forint/tonnára növekedett szeptember 5-ére. Az AKI PÁIR adatai szerint az ótermésű napraforgómag termelői ára 107 ezer forint/tonna volt az augusztus 26. – szeptember 1. közötti héten, ami az előző év azonos időszakának 86 százaléka.

Az olajos magvak és származékainak jegyzése

9. ábra: A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

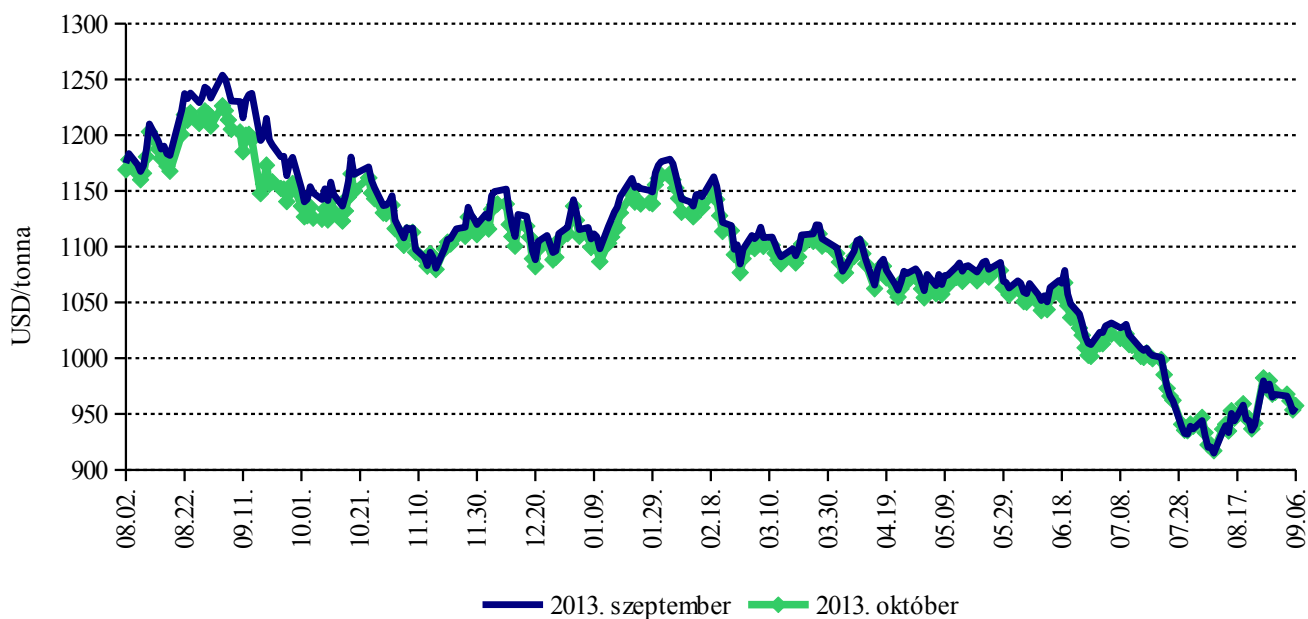
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

10. ábra: A szójadara különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

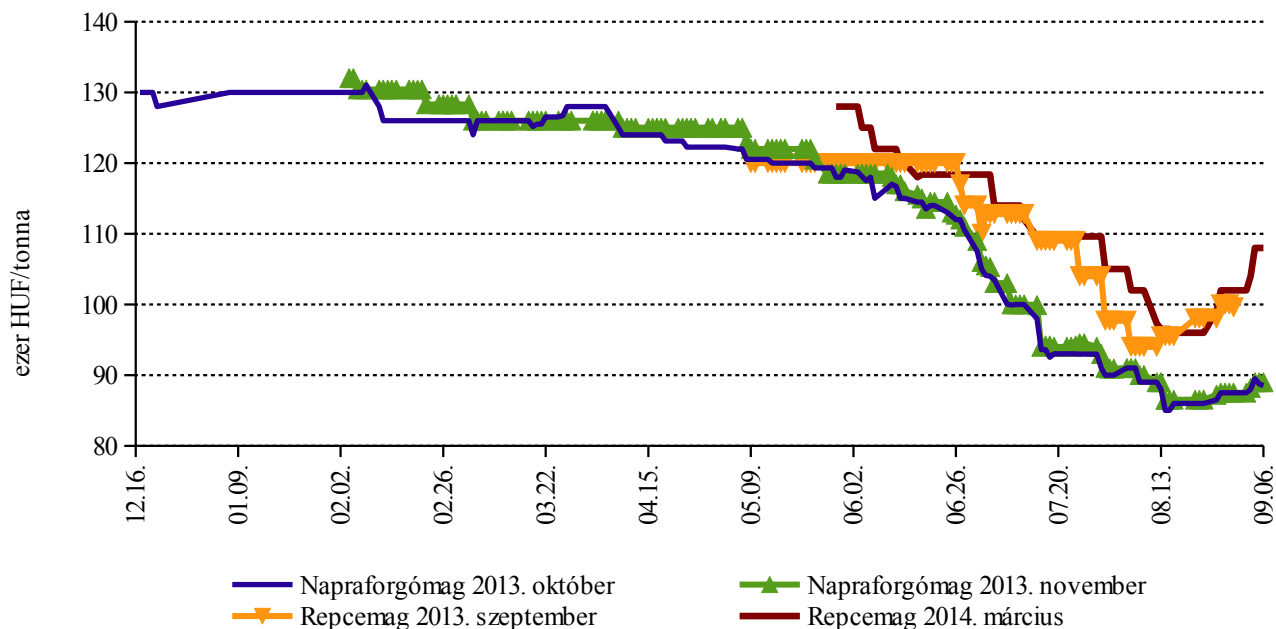
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

11. ábra: A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

12. ábra: A napraforgó- és a repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

13. táblázat: A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozóí értékesítési átlagára

Megnevezés	Mérték-egység	2012. 35. hét	2013. 34. hét	2013. 35. hét	2013. 35. hét / 2012. 35. hét százalék	2013. 35. hét / 2013. 34. hét százalék
Ipari napraforgómag	tonna	19 343	-	590	3	-
	HUF/tonna	124 110	-	107 080	86	-
Repcemag	tonna	5 537	7 449	12 083	218	162
	HUF/tonna	140 187	101 341	104 084	74	103
Nyers napraforgóolaj	tonna	590	-	7 737	1 312	-
	HUF/tonna	284 653	-	203 681	72	-
Napraforgódara	tonna	4 491	-	4 163	93	-
	HUF/tonna	47 932	-	71 694	150	-
Nyers repceolaj	tonna	-	-	2 555	-	-
	HUF/tonna	-	-	225 343	-	-
Repcedara	tonna	1 361	3 190	2 994	220	94
	HUF/tonna	64 859	60 357	63 901	99	106

Forrás: AKI PÁIR

13. ábra: A növényolajok és származékainak jegyzése Európában

Termék	Ország	Időpont	EUR/tonna	HUF/tonna
Napraforgóolaj (nyers)		2013-08-21	-	-
		2013-08-27	763	228 552
		2013-09-03	723	217 523
Napraforgóolaj (finomított)	Olaszország	2013-08-21	-	-
		2013-08-27	923	276 510
		2013-09-03	853	256 662
Szójaolaj (nyers)		2013-08-21	-	-
		2013-08-27	778	233 048
		2013-09-03	778	234 082
Szójaolaj (finomított)		2013-08-21	-	-
		2013-08-27	828	248 035
		2013-09-03	828	249 135
Napraforgódara	Ausztria	2013-08-21	-	-
		2013-08-27	-	-
		2013-09-03	-	-
Repcedara		2013-08-21	-	-
		2013-08-27	223	66 842
		2013-09-03	218	65 633

Forrás: Associazione Granaria di Milano, BPLW

Nemzetközi piaci információk

Határidős piacok (2013. szeptember 06.)

14. táblázat: Repce

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	EUR/tonna	HUF/tonna
2013. november	382	115 081
2014. február	385	116 060
2014. május	388	116 889
2014. augusztus	381	114 629
2014. november	381	114 855
2015. február	387	116 437

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

15. táblázat: Szójabab

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2013. szeptember	528	121 165
2013. november	503	115 314
2014. január	502	115 111
2014. március	494	113 239
2014. május	482	110 508
2014. július	479	109 968

Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

16. táblázat: Szójadara

Szállítási határidő	CME/CBOT, Chicago	
	USD/tonna	HUF/tonna
2013. szeptember	531	121 892
2013. október	479	109 907
2013. december	473	108 441
2014. január	470	107 935
2014. március	460	105 483
2014. május	443	101 589

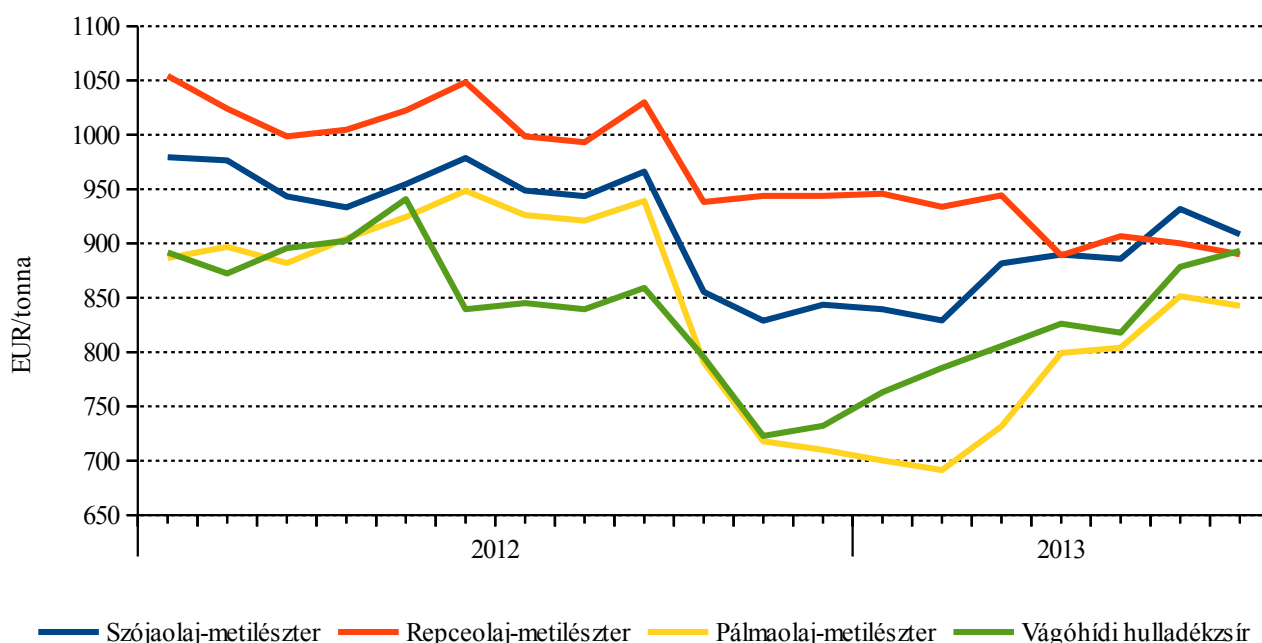
Forrás: CME Group – Chicago Board of Trade

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Az Európai Unióban a biodízel-előállítás legfontosabb alapanyaga a repceolaj. Az *Oil World* becslése alapján a 2013/2014. gazdasági évben 20,8 millió tonna repcemagot takarítanak be (2012/2013: 19,48 millió tonna) az EU-ban. A nyári hónapokban a széleskörűen használt repceolaj alapú első generációs biodízel mellett a bekeverő üzemek figyelemmel kísérik a viszkózusabb, ezért a téli hónapokban kevésbé használható olajfélések piaci helyzetét is. Az Európai Unióban alkalmazott

bioüzemanyagok közül a pálmaolaj-metilészterek (továbbiakban: PME), a használt sütóolaj metilészterek (továbbiakban: UCOME) és a vágóhídi hulladékzsír metilészterek (továbbiakban: TME) tartoznak ezen olajfélések közé. Ezek a termékek az Európai Unióban rendszerint szójaolaj-metilészterral (továbbiakban: SME) vagy repceolaj-metilészterral (továbbiakban: RME) keverve kerülnek forgalomba.

14. ábra: A legfontosabb biodízel típusok árának alakulása (2012-2013)

Forrás: Kingsman, Oil World

A legtöbb PME-t Indonézia szállította az EU-ba 2012-ben. Az Európai Biodízel Szövetség (EBB) a gyártók megbízásából panaszt nyújtott be a Bizottsághoz 2012 őszén. Állításuk szerint az Indonéziából érkező biodízelt az indonéz kormány szubvencióban részesíti, amit az adópolitikájával valósít meg. A Bizottság kivizsgálta a Szövetség panaszát, és intézkedett az Indonéziából származó biodízel nyilvántartásba vételéről, majd ideiglenes dömpingellenes vámot határozott meg. A rendelkezés az indonéz cégeket eltérő mértékű, 2,8-9,6 százalék közötti dömpingellenes vám megfizetésére kötelezi. A *Kingsman* ügynökség adatai szerint a PME ára 2013 júliusában átlagosan 840-850 euró/tonna (FOB) volt a nyugat-európai kikötőkben, ami 13 százalékkal haladta meg az év eleji 700-720 euró/tonnát. A termék ára az év első felében folyamatosan emelkedett, ami az

Indonéziából beérkező kisebb árumennyiséggel és a nyári erősebb kereslettel magyarázható. Az elkövetkező hűvösebb hónapokban a PME-biodízel korlátozott alkalmazhatósága, valamint Malajzia és Indonézia termelésének növekedése miatt nem valószínű, hogy ez az ártrend tartható lesz.

A PME árához hasonlóan az év első felében az UCOME ára is emelkedett. A *Platts* ügynökség adatai szerint júliusban 850-870 euró/tonna áron kereskedtek a termékkel, de Németországban a tanúsítvánnyal rendelkező UCOME ára esetenként elérhette az 1000-1100 euró/tonnát is. Németországban valamivel magasabb az UCOME ára, mint Hollandiában vagy Nagy-Britanniában, mivel a TME alkalmazása tiltott, ezért a kétszeres elszámolás lehetősége csak erre a termékre vehető igénybe. Németországban jelentősen nőtt az UCOME

íránt a kereslet az elmúlt évhez képest. A legnagyobb német UCOME előállító, a *Petrotec* cég 2013 második negyedévében 22 százalékkal 34 ezer tonnára növelte kibocsátását. Az üzem kapacitásának kihasználtsága a 2012 első negyedévi 67 százalékról 2013 ugyanezen időszakára 78 százalékra nőtt. A *Platts* hírügynökség közlése szerint az európai UCOME készletek szűkösek, augusztus hónapra már csak az előre leszerződött mennyiségek szállítását tudták biztosítani, a bekeverő üzemek prompt vásárlására nem volt lehetőség.

Az *Oil World* közlése szerint a TME ára az év első felében folyamatosan emelkedett. Az Egyesült Államokból beszállított TME ára 2013 júliusában 885-895 euró/tonna (CIF) volt.

Az UCOME és a TME két olyan magas viszkozitású biodízel változat, amelyeknek az alapanyagai hulladékok, élelmiszer célra nem használhatók, és a kötelező bekeverésben kétszeresen elszámolhatók. A tagállamok igyekeznek a meleg időjárású hónapokat kihasználva, bekeverésüket növelni, ami megemeli ezen termékek iránt a keresletet. A két termék ára várhatóan nem csökken, amíg meleg marad az idő. Az UCOME, a TME, valamint a PME ára az év első felében felfelé mozgott, miközben a repceolaj-metilészteré visszaesett.

A fosszilis üzemanyagok iránt 2013 első félévében gyenge volt a kereslet. A Nemzetközi Energia Ügynökség közlése szerint a 3. negyedévben az évszaknak megfelelően az érdeklődés várhatóan enyhén élénkül. Az Európai Unióban a 2013. II. negyedévi 13,3 millió barrel/nap-ról a III. negyedévre 13,7 millió barrel/napra nőhet a felhasználás. Ezt a keresletnövekedést az IPE Brent ásványolaj ára is jelzi, amely a júniusi 103 USD /barrelről augusztusra 109 USD/barrelre emelkedett.

A kétszeres elszámolhatóság következtében az UCOME és a TME termékekkel fele akkora mennyiségű bioüzemanyaggal is el lehet érni ugyanazt a kötelező bekeverési arányt, mint a növényi olaj alapú biodízellel, ami azt jelenti, hogy több fosszilis energiahordozó kerül az üzemanyagba és csökken a bekeverő üzemek által felhasznált tényleges bioüzemanyag mennyisége.

Németországban, az év első hat hónapjában a B5 és B7 termékek felhasználása 3,4 százalékkal, a B100-é 56 százalékkal csökkent. Az Európában széleskörűen használt RME termék iránt az év első feléhez hasonlóan, nyáron is gyenge maradt az érdeklődés. A fosszilis üzemanyagok iránt megnyilvánuló enyhe keresletnövekedés az RME felhasználásában nem volt érzékelhető.

A németországi *UFOP* szakértői az RME iránti gyenge keresletet és csökkenő ártrendet a kétszeresen elszámolható termékek túlzott térnyerésével magyaráz-

zák. Nagy hibának tartják az Európai Parlament Környezetvédelmi Bizottságának július 11-i döntését is, amely szerint a plenáris ülés elé terjesztendő javaslatukban az élelmiszer célra használható növényekből előállított biodízel részaránya a 2020-ra előírt 10 százalékos kötelező bekeverésben csak maximálisan 5,5 energiaszázalék lehet. Az *UFOP*-hoz hasonlóan a brit farmereket tömörítő szervezet, az *NFU* is bírálja a Bizottság döntését, mivel az gátolni fogja az európai biodízel-termelés további fejlődését. A brit gazdák az európai biodízelüzemeknek adták el repcetermésük 40 százalékát, ezért ez az intézkedés az alapanyag-termelőket is súlyosan érinti.

A kereskedők, a bekeverő üzemek és az előállítók a növényi olaj alapú biodízel kilátásba helyezett korlátozása miatt elbizonytalanodtak. A bekeverő üzemek év eleje óta tapasztalható gyenge RME kereslete kihat az egész vertikumra. A repcemag és a repceolaj ára folyamatosan esett, és ezt az ártrendet korábban a kedvező termésbecslés, majd a kedvező terméshozamok, valamint a többi olajféleség (pl. napraforgóolaj) áralakulása is támogatták. Különösen jó volt a repce termése Németországban (5,8 millió tonna) és Lengyelországban (2,5 millió tonna). A biodízelüzemek termelése – néhány kivételtől eltekintve – azonban a kereslet hiánya miatt csökkent, áraikban azonban kisebb visszaesést könyvelhettek el, mint az olajütők. Csak Lengyelország tudta növelni termelését, de ott is az egész vertikumban alacsonyok voltak az árak.

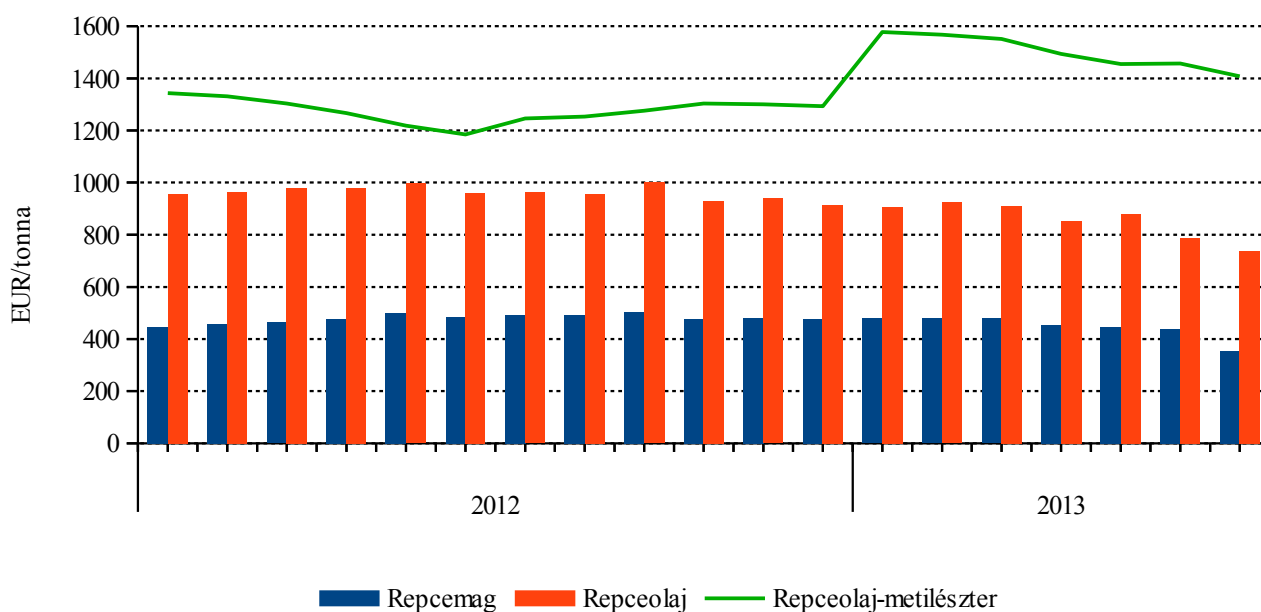
Az alapanyag árának az RME teljes termelési költségében képviselt részaránya jelentősen csökkent. Az Európai Unióban az előállítási költség átlagosan 16 százalékkal, míg a késztermék ára csak 6 százalékkal esett az év első hat hónapjában. A nyár folyamán az RME árának csökkenése felgyorsult, miközben az alapanyagoké lassult. Az SME ára júliusban rövid időre ugyan, de meghaladta az RME árát.

Az Európai Unió legnagyobb biodízel-beszállítója Argentína. Az Európai Bizottság Indonéziához hasonlóan, Argentínával szemben is ideiglenes dömpingellenes vámot határozott meg, amelynek mértéke 6,9-10,6 százalék között változik. A Bizottság nem fogadta el az argentin kormány *DET* (*Differential Export Tax*) helyett bevezetett referenciaár-rendszerét, mert úgy ítéli meg, hogy a referenciaár meghatározásához használt paramétereket az ország legfélreesőbb részén működő, legkevésbé hatékony gyártó becsült költségei alapján állapítják meg, ami a korszerűbb üzemeknek kedvezőbb jövedelmezőséget jelent. A Bizottság intézkedése nyomán Argentína az előző évinél kevesebb SME-t szállított az EU-ba az év első felében. Argentínában jó volt a szója-

babtermés 2013-ban, ezért a szójaolaj ára 34 havi mélypontra süllyedt, és januártól júliusig 17 százalékkal esett vissza (2013. január: 1138 USD/tonna, 2013. július: 943 USD/tonna). Ilyen alacsony ár mellett az év közepétől még a legmagasabb, 10,6 százalékos ideiglenes döm-

pingellenes vám megfizetése mellett is versenyképessé vált az export: míg májusban csak 7,6 ezer tonna, addig júniusban 35 ezer tonna, júliusban 90 ezer tonna, augusztusban pedig már 150 ezer tonna SME érkezett Argentínából az európai kikötőkbe.

15. ábra: A repcemag, a repceolaj és a repceolaj-metilészer árának alakulása Németországban (2012-2013)

Megjegyzés: Az RME ára tartalmazza az energiaadót és az áfát.
Forrás: UFOP

A jó repcetermésnek és a növényi olajok alacsonyabb árának tudható be, hogy az európai biodízelüzemek meg tudták őrizni gazdasági stabilitásukat. A vertikumban a hűvös időjárás beálltakor változásra lehet számítani, mert a magasabb viszkozitású PME, UCOME, TME felhasználása visszaszorulhat. Az SME hidegsűrhetőségi határhőmérséklete is csak 0 °C, ezért télen ez a termék az RME-vel keverve FAME (*fatty acid methyl ester*) formájában használható. Ezek a tényezők pozitívan befolyásolhatják a repceolajat feldolgozó biodízelüzemek termelési kedvét az év második felében.

A kétszeresen beszámítható termékek nyári időszakos tényerése és a beérkező import miatt az *F.O. Licht*

szakértői az Európai Unióban még akkor sem számolnak 2013-ban a biodízel-termelés bővülésével, ha összességében növekedne a biodízelüzemek kibocsátása. Az európai biodízel-előállítás – véleményük szerint – a 2012. évi 9247 ezer tonnáról az idén 8988 ezer tonnára, míg a felhasználás 12050 ezer tonnáról 11082 ezer tonnára csökken.

A *HVO (Hidrotreated Vegetable Oils)* termelésében a tavalyi évihez hasonló ugrásszerű növekedés nem várható, mert további új, nagy kapacitású üzemek beindítására 2013-ban nem kerül sor. Az EU-ban az idén 7708 ezer tonna körül várják a *HVO* termelését, szemben a tavaly előállított 7957 ezer tonna mennyiséggel.

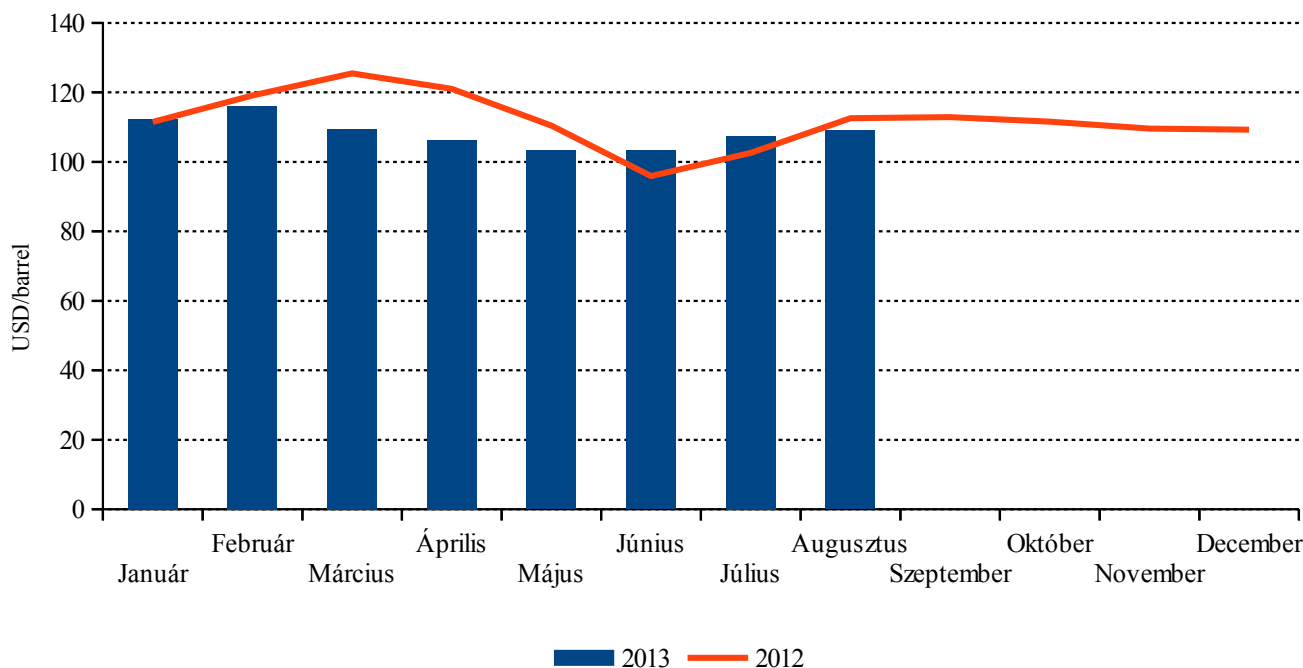
Agrárpolitikai Hírek

- A Kormány 309/2013. (VIII. 16.) a megújuló energiaforrásból és a nagy hatásfokú kapcsolt energiatermelésből nyert villamos energia származásának igazo-

lásáról szóló rendelete meghatározza az igazolás és annak ellenőrzésének szabályait.

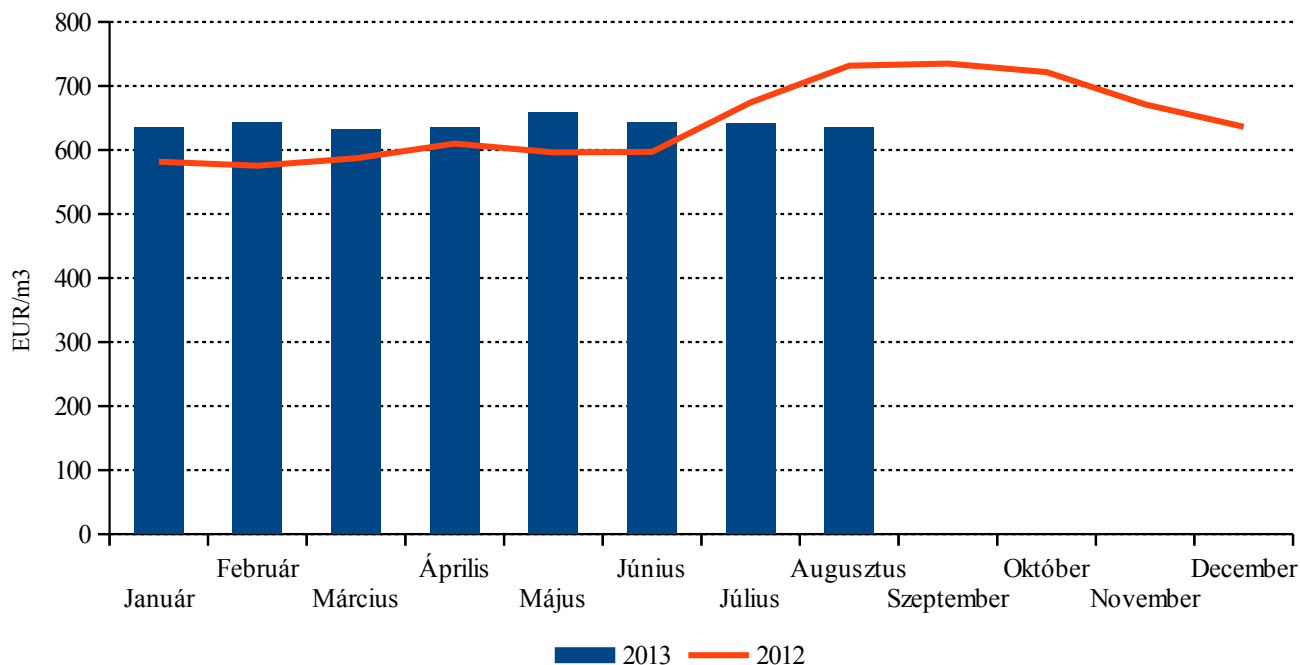
- A Kormány 310/2013. (VIII. 16.) rendelete a hulladékgyűjtési tervek és a megelőzési programokra vonatkozó részletes szabályokról intézkedik.

16. ábra: Az ásványolaj ára

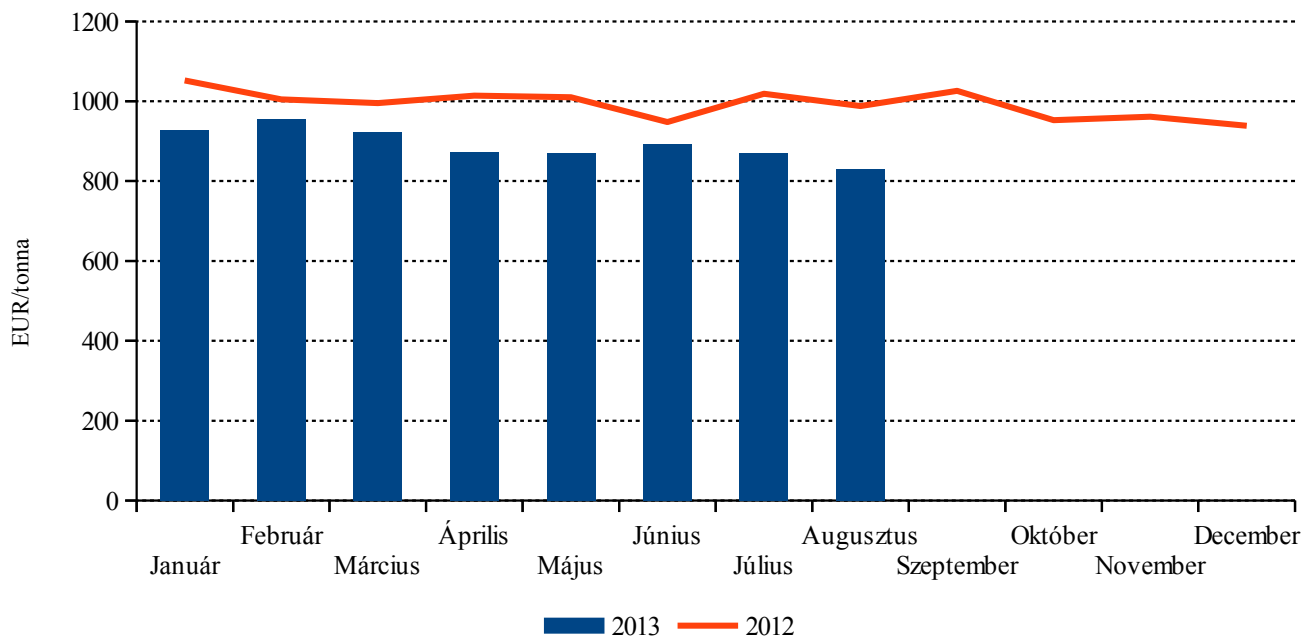
Megjegyzés: Az IPE Brent ásványolaj jegyzése a londoni árutőzsdén
 Forrás: HGCA

17. ábra: A bioetanol ára

Megjegyzés: 92-96% alkoholtartalom, nyugat-európai kikötők FOB T2.
 Forrás: F.O. Licht

18. ábra: A repceolaj-metilészter ára

Megjegyzés: A nyugat-európai kikötőkben FOB (Free on Board), az EN 14214-es szabványnak megfelel, dermedéspont > -10 °C.
Forrás: HGCA

